

dolžnosti gosposke obravnavati, bo takrat, ako bi jo deželna komisija le kot zaprosivno spoznati utegnila, ob enem tudi kot zaprosnja veljala, če napovednik v svoji napovedbi ne izreče očitno, da ima kot napovedba veljati. Vsako zaprosenje ima samo po sebi že kot napovedba veljati, če se zaprosena pravica kot taka spozna, ki jo mora gosposka iz službene dolžnosti uravnati ali odkupiti.

IV. Ker so vse pisma, pisanja in obravnave za stran odkupljenja in uravnanja, ki se ima po Najvišjem patentu 5. julija 1853 opraviti, štempeljnov in poštne proste, je vse v tej zadevi na c. k. oblastni naravnane vloge na napisni strani in na zavitku z besedami „v rečeh odveze, odkupljenja in uravnanja zemljiš“ zaznamnovati.

V. Vse cesarske oblasti, posebno pa dačne in katastralne, imajo dolžnost vdeležencem, da bodo mogli svoje napovedbe ali zaprosenja narejati, pogled v za to potrebne pisma in pripomočke v primerni kontroli dopuščati, in če postavljeno prepisnino odrajtajo, jim tudi prepise tajstih ali posnetke map izdajati.

Dnina delavcov v našem cesarstvu.

Dnina delavcov (Taglohn) je za gospodarja kaj važna reč; po časniku „Austria“ je bila mesca septembra in oktobra sledeča:

V Černovici 24 do 30 kr., v Krakovi 36 kr. do 1 fl., v Debrečinu 1 fl., v Presburgu 36 kr., v Rabu 1 fl. do 1 fl. 12 kr., v Karlovcu 30 do 36 kr., v Berni 30 do 36 kr., v Novi Gičini (Neutitschein) na Marskem 18 kr., v Iglavi 18 do 20 kr., v Hebu 24 kr., v Pragi 36 do 48 kr., na Dunaji od 30 kr. do 1 fl., v Gradcu 24 do 30 kr., v Ljubljani 32 kr. do 1 fl., v Gorici 35 do 50 kr., v Šerdingu 28 kr., v Bocenu 1 fl., v Pančovi 1 fl. 12 kr.

Starozgodovinski pomenki.

O pomenu imen slavnih slovanskih mest Vineta in Jom — Jumna, in o izobraženosti starih Slavenov ¹⁾.

Razložil Davorin Terstenjak.

V zgodovinskih delih slavnih zgodovinopiscov še zmiraj nahajamo na nepravilno oponašanje, da so stari Slovani bili barbarsk narod. Vse drugači govorijo pisatelji nemški, kateri so tisti čas živeli. Naj mi bo dovoljeno v tem članku nekoliko svedočb navesti, da so stari Slovani gojili vse umetnosti mira, in da niso bili brez izobraženosti.

Po jezerih, rekah in po morji so ribči opravljali mirno svoje dela, pišejo nemški kronikarji, in cele vasi so bile, v katerih so sami ribči živeli. Posebno so se pečali z lovljenjem solnač (Hering) in Nemci so radi hodili v zemljo Slovanov po osoljene ribe ²⁾.

Živinoreja je bila imenitna, in bčelarstvo je Slovan razumel bolje, kakor njegov nemški sosed. Sloveli so tudi zavoljo poljedelstva in pri njem rabljali matiko in serp. Razun žita, pšenice in ječmena sta bila čislana posebno slovanski lan in konoplja. Tudi vertnarstvo jim ni bilo neznano. Nemci, kateri so v dvanajstem stoletji prišli v Pomorje, so se čudili nad obilnostjo maka in dobrega sadja posebno orehovega ³⁾. Še na koncu dva-

najstega stoletja omenjajo stare listine, da so v Braniborškem terte sadili. Iz žita so pekli kruh in zernje so mleli z žernovi; iz ječmena pa so varili dobro pivo (ol) in iz sterdi sladek med. Tudi soline (Salzquellen) so znali rabiti za pripravljanje soli ¹⁾.

Med oblačili nam pisatelji imenujejo klobuke, zunanje in notranje oblačilo, slednje je bilo iz platna.

Za orožje bojno jim je služilo kopje, meč, topor, lok in strela. Ako ravno so rudnino dobivali iz ptujih dežel, so vendar vse doma izdelovali. Med domačim orodjem se hvalijo slovanske sekire, serpovi, noži, tepače in žage.

Podobe njihovih molikov pa so bile umetno iz meda (bakra) in zlata vlite ²⁾. Tudi od zidarskega orodja govorijo tadajni pisatelji in od lepih zidanih hramov. Znali so tudi stari Slovani umetno podobe iz lesa rezati in z njimi stene lišpati, kakor tudi rezilo barbat ³⁾. Kronikar Thietmar govori od veličanskih štev. Sakso gramatikar in Helmold pišeta, da so Slovani znali tesati prostorne ladije, ktere so konje in jezdice sprejemale ⁴⁾.

Da pri takšnih različnih tvorinah je tudi trgovina cvela, se lahko razume.

Vsaki sedmi dan je v mestu Stetin-u bil sejm. Ruski kupci so prišli do dunajskega (donavskega) pobjezja, da so Bavarcem konje prodajali ⁵⁾.

Razni omajidiški in abbasidiški kalifovi dnarji, kateri so v zemlji nekdanjih Slovanov najdeni bili, pričujejo, da so že v osmem stoletji v trgovski zavezi z daljnimi jutrovimi deželami bili. Med arabskimi dnarji, kateri so na boku baltiškega ali izhodnega morja najdeni bili, nobeden ni iz poznejšega časa kakor od leta 1012 ⁶⁾.

Med imenitnimi trgovskimi mesti je slovela posebno slavna Vineta, od ktere je že v „Novicah“ popis stal. Ali Adam bremski imenuje še drugo imenitno mesto, ktero je na ustji Odre stalo, in to mesto imenuje nar večje v Evropi. Zvalo se je Jom ali Jumna ⁷⁾. Nemci in Gerki so se v njem naseljevali zavoljo trgovine. Bilo je tukaj blago natovorjeno iz vsih severnih dežel. Al žalibog! da slava tega mesta ni dolgo terpela. Že v drugem desetletji 11. stoletja so to veličastno mesto Danci poharili. Kakor ime mesta Vineta je mitologičnega početka, tako tudi ime Jom — Jumna.

Kakor so tri različne imena in podobe troedinih božanstev v indoslovanskem bogočastju samo osebljene (personificirane) lastnosti tistega bitja, tako so tudi sinovi bratje, žene, sestre, hčere in drugi členovi rodbine božanstev samo deli tistega bitja. Kolikor več je lastnost božanstva osebljenih, toliko večja je postala rodbina božanstev. Astronomiško-kalendarski vzroki so storili, da se je število žen, otrok itd. enega božanstva do petdeset, sto itd. razširilo, kolikor je trebalo imen za poznamlovanje dnevov, tednov, mescov kakošnega letnega božanstva. Vse te imena pa imajo takšno zmisel, da se vjema z značajem glavne podobe. Da se, postavimo, trije deli časa — začetek, sreda in konec — poznamlovajo, je božanstvo časa dobilo dva brata. Ker pa je po poltenih (sinnlich) mislih rojenje le po združbi dvojih različnih spolov mogoče, je tedaj, postavimo, indiški Brahma dobil ženo ⁸⁾. Brahma pa je, kakor že v Upnekhatu ⁹⁾ stoji, celo leto ali sonce, zato je rudeča njegova barva za zaznamenje sončnega ognja, in ker sončna krogla se v

¹⁾ Thietmar IV., 28, VII. 52.

²⁾ Ebbo 55.

³⁾ Thietmar VI. 17.

⁴⁾ Helmold I. 36.

⁵⁾ Monumenta Boica XXVIII. str. 203.

⁶⁾ Glej Bohlen v „Abhandlungen der königl. deutschen Gesellschaft zu Königsberg“ str. 16, 33, 34.

⁷⁾ Adam Brem str. 217, 228.

⁸⁾ Primeri s temi besedami Nork „Popul. Mythol.“ II. del, stran 132, 133.

⁹⁾ Upnekhat ed. Anquetil Vol. II. str. 263.

¹⁾ Kar je tukaj rečenega, velja od polabskih Slavenov; od drugih drugokrat. Kar je o imenu mesta Vineta v spisu „o Noriku in Noreji“ rečeno bilo, se s tem člankom opozove. „Errando discimus“ pravi prislovica, in kogar ni sram se učiti, ta pride do resnice. Zmote izpovedati pa je dolžnost vsakega poštenega pisatelja.

²⁾ Glej Dreger „Codex diplomat.“ Pomor Nr. 5.

³⁾ Sefr. „vita Ottonis“ 118, Helmold I., 12, 14.